

Saksansvarlig Egil Johannes Hauge

Komite for oppvekst og kultur

11.05.2017

PS 14/17

Innstilling

Komite for Liv og lære tar "Vurdering av grunnskolen i Melhus 2016" til orientering og vedtar følgende satsningsområder legges til grunn for det videre arbeidet:

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Variert opplæring
- Psykososialt læringsmiljø (mobbing mm)
- Fravær
- Spesialundervisning
- Grunnleggende ferdigheter/ «basisfag». (Engelsk og digitale ferdigheter særskilt)
- Oppfølging av endringene i læreplanene
- Skolebasert vurdering (Lesson Study som metode)

Behandling i Komite for oppvekst og kultur

11.05.2017 PS 14/17

Orientering v/ utviklingssjef Egil Johannes Hauge

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Komite for oppvekst og kultur tar "Vurdering av grunnskolen i Melhus 2016" til orientering og vedtar følgende satsningsområder legges til grunn for det videre arbeidet:

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Variert opplæring
- Psykososialt læringsmiljø (mobbing mm)
- Fravær
- Spesialundervisning
- Grunnleggende ferdigheter/ «basisfag». (Engelsk og digitale ferdigheter særskilt)
- Oppfølging av endringene i læreplanene
- Skolebasert vurdering (Lesson Study som metode)

1. Bakgrunn for saken:

Det vises til opplæringsloven § 13.10 og kravet om at kommunen skal ha et forsvarlig system for oppfølging av grunnskolen i kommunen. Som en del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden. Den årlige rapporten skal drøftes politisk.

Til grunn for vurderingen ligger skolenes rapportering til skoleeier. Denne omfatter vurdering av blant annet elevenes læringsmiljø, læringsutbyttet, fysiske rammer og ressurser i 2015.

Fylkeskommunen gjennomfører årlige regionmøter med kommunene. Gjennom dette møte får kommunen som skoleeier og ungdomsskolene både innsikt i tilstanden når det gjelder frafall på videregående skole og mulighetene til å diskutere tiltak sammen med fylket.

Generelt om undersøkelsene – kartlegginger - prøver

Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elevene. Den er en del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og er hjemlet i forskrift til opplæringsloven § 2-3. Melhus kommune har vedtatt at undersøkelsen skal gjennomføres av alle elever fra og med 5. trinn. (Forskriftene sier at den er obligatorisk for 7. og 10. trinn.). I skoleporten¹ som viser de offentlige resultatene er kun 7. og 10. trinn presentert. Resultatene under for Melhus vil derfor kunne være noe avvikende fra de som er lagt ut offentlig da de har med seg alle elevene fra og med 5. trinn.

Undersøkelsen skal ikke bare gjennomføres men også følges opp. Skolene og skoleeier har en mulighet til å få informasjon om hvordan elevene opplever skolen og læringsmiljøet sitt. Det tas videre utgangspunkt i at læringsmiljøet har betydning for for eksempel elevenes motivasjon, innsats og læring. Læringsmiljøet er ikke noe som ensidig påvirker elevenes læringsutbytte. Elevenes prestasjoner er både et resultat av og har innvirkning på læringsmiljøet. «Et godt læringsmiljø gir flinke og motiverte elever samtidig som velfungerende og motiverte elever gir et godt læringsmiljø.» (T. Nordahl 2005). Elevenes og lærernes bevissthet om egen rolle blir da avgjørende. Skolens oppgave blir da også å gjøre elevene bevisste på dette.

Svarprosenten er generelt svært høy på elevundersøkelsen slik at feilmarginen er liten. Dette innebærer at mindre forskjeller også kan være interessante. Det er i den videre fremstilling i hovedsak tatt utgangspunkt i det nasjonale snittet når det gjelder sammenligninger. Alle skalaer i brukerundersøkelsen går fra 1 – 5 hvor 5 er "best".

Fra direktoratets hold sies det at hensikten med nasjonale prøver er å vurdere og utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning og i deler av faget engelsk. Dette innebærer at det avgjørende er at skolene selv griper fatt i resultatene og legger dem til grunn for en målrettet innsats overfor elevene. Det ble i 2016 gjennomført nasjonale prøver innenfor områdene lesing, regning og engelsk på 5. og 8. trinn. De nasjonale prøvene for 8. trinn er også gjennomført på 9. trinn når det gjelder lesing og regning. Nasjonale prøver er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter. Skolen, kommunen og de nasjonale myndighetene skal bruke informasjonen fra de nasjonale prøvene i arbeidet med å forbedre kvaliteten på opplæringstilbudet.

Fra og med 2014 ble nasjonale prøver publisert på en ny skala. Dette gjør det mulig å sammenlikne resultater mellom prøver og resultatene mellom år. Dette gjelder kun engelsk og regning. Lesing vil komme senere.

Nasjonale prøver skal gi styringsinformasjon til skolene og kommunen. Det er også forutsatt at prøvene skal komme til nytte for den enkelte elevs utvikling i samarbeid mellom lærer, elev og foresatte.

Sammen med eksamensresultatene og standpunkt karakterene får kommunen et bilde når det gjelder læringsutbytte og hva kommunen bør satse på.

2. Vurdering av elevenes læringsmiljø – elevundersøkelsen

Indekser og indikatorer

Tabellene under viser resultatene fra Elevundersøkelsen fordelt som både indikatorer og indekser. En indikator består av ett spørsmål, mens indekser er satt sammen av to eller flere av de obligatoriske spørsmålene i undersøkelsen. I denne vurderingen er det sett på barnetrinnet og ungdomstrinnet hver for seg.

¹ Skoleporten er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnpoplæringen. Målet med Skoleporten er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnpoplæringen. (<https://skoleporten.udir.no/>)

Oversikten under viser resultatet for 5.-7. trinnet i Melhus sammenlignet med nasjonale tall. Her ligger vi stort sett helt likt med det nasjonale snittet. Unntaket er opplevelsen av det fysiske miljøet. Dette kan ha noe sammenheng med forholdene ved Gimse skole. Det er videre svært liten endring fra foregående år.

Når det gjelder mobbing så er det ikke mulig å sammenligne med foregående år. Dette har sammenheng med at spørsmålene og rekkefølgen på dem er noe endret for dette temaet.

Når det gjelder forskjellene mellom jenter og gutter så er denne stort sett samsvarende med nasjonale tall. Jentene har noe høyere motivasjon enn guttene (4,2 – 3,9) samt de opplever litt høyere trivsel (4,5 – 4,3).

Indekser barnetrinnet	Melhus 5. – 7. trinn	Nasjonalt 5. – 7. trinn
Trivsel	4,4	4,4
Støtte fra lærer	4,5	4,5
Støtte hjemmefra	4,4	4,4
Vurdering for læring	4	4
Læringskultur	4,2	4,1
Mestring	4	4,1
Motivasjon	4	4
Elevdemokrati og medvirkning	3,9	3,9
Felles regler	4,4	4,4
Mobbet av andre elever på skolen	4,7	4,7
Fysisk læringsmiljø	3,4	3,6
Innsats	4,3	4,3

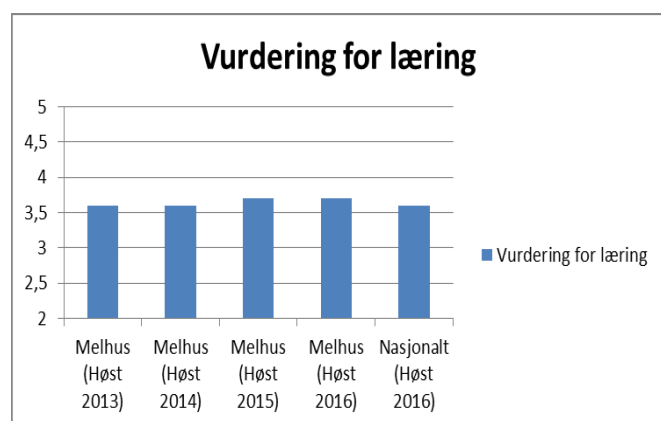
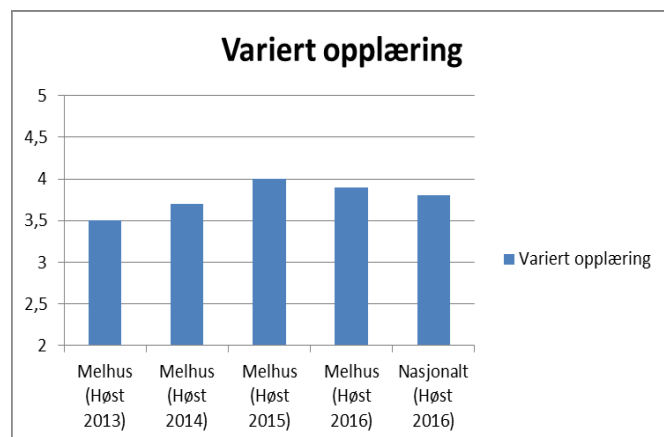
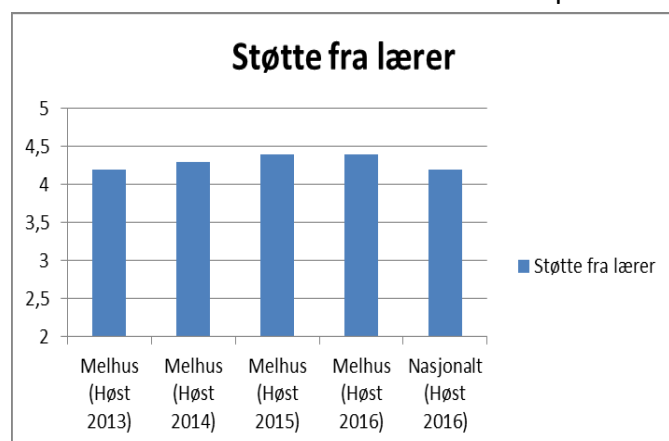
Tabellen under viser tilsvarende oversikt for ungdomstrinnet. Elevene på ungdomstrinnet svarer på noen flere områder enn barnetrinnet. Som for barnetrinnet er det høy grad av samsvar med nasjonale tall.

Det er noen forskjeller mellom jenter og gutter. Guttene scorer noe høyere på vurdering for læring (3,6 – 3,3) og på yrkesveiledning (3,9 – 3,6). Jentene scorer derimot noe høyere på motivasjon (3,9 – 3,7) og på innsats (4,2 – 4,0). Resultatene samsvarer grovt sett med nasjonale tall. Utslagene er litt høyere for Melhus, men for små til å kunne si med sikkerhet at de er reelle.

Indekser ungdomstrinnet	Melhus u trinn	Nasjonalt u trinn
Trivsel	4,3	4,3
Støtte fra lærer	4,2	4,1
Støtte hjemmefra	4,2	4,2
Vurdering for læring	3,4	3,5
Læringskultur	3,9	3,9
Mestring	4	4
Motivasjon	3,8	3,7

Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,5
Felles regler	4	4
Mobbet av andre elever på skolen	4,7	4,7
Utdanning og yrkesveiledning (ungdomsskolen)	3,7	3,7
Praktisk opplæring	3,1	3,2
Variert opplæring	3,9	3,9
Relevant opplæring	3,7	3,8
Innsats	4,1	4,1

Diagrammene under viser utviklingen kommunens satsningsområder innen for læringsmiljøet utover mobbing som beskrives lenger ned. Alle områdene viser en svak bedring fra 2013 samt at vi er litt over nasjonalt snitt for 2016. Endringene er så små at det ikke med sikkerhet kan sies at endringene er reelle. Det er allikevel verd å se resultatene som positive.

Oppsummert kan følgende nevnes:

- Totalt sett ligger Melhus kommune på nasjonalt snitt når det gjelder læringsmiljøet både for barnetrinnet og ungdomstrinnet med unntak av fysisk miljø som er litt lavere
- Det har vært en svak bedring for kommunens satsningsområder; støtte fra lærer, vurdering for læring og variert opplæring. Endringene er så små at det er vanskelig å si om de er reelle

- *Det er noen forskjeller mellom kjønnene. Disse omfatter motivasjon, innsats, yrkesveiledning og trivsel. Forskjellene er stort sett sammenfallende med nasjonale tall.*

Mobbing særskilt:

Nasjonale forhold:

Som i 2015 ble det gjennomført en analyse av elevundersøkelsen nasjonalt² for skoleåret 2016/17. Denne er foretatt av NTNU samfunnsforskning AS.

Både definisjonen av mobbing og spørsmålene er endret i elevundersøkelsen fra 2016. Dette blant annet for å se om noe av nedgangen skyldes metodiske forhold.

Resultatene fra 2011 og fram til 2015 viser en mulig nedgang i forekomsten av mobbing. Selv om resultatet for 2016 er noe høyere enn året før så er allikevel ikke forskjellen større enn at det er sannsynlig at det har vært en nedgang over tid når det gjelder mobbing. Imidlertid viser «Ungdata undersøkelsen» ikke en tilsvarende nedgang.

Som ved foregående år er det liten forskjell mellom gutter og jenter. Undersøkelsen viser imidlertid at de opplever ulike måter å bli mobbet på. Jenter opplever mer indirekte mobbing ved å bli holdt utenfor eller baksnakket, mens guttene opplever mer fysisk mobbing som å bli slått, dyttet eller holdt fast.

1,9 % av elevene sier de blir mobbet digitalt. Halvparten av disse er også utsatt for tradisjonell mobbing. Det er en større andel jenter enn gutter som oppgir at de mobbes digitalt på ungdomstrinnet.

Arbeidsro er også område som er fulgt opp i de nasjonale analysene. Her svarer elevene identisk med 2015 og 2014. Sammenlignet med 2013 er resultatene mer positive. Det sies imidlertid at dette kan forklares med metodiske forhold (rekkefølge på spørsmålene). Det er derfor ikke gitt at der en nedgang i opplevelsen av uro i timene.

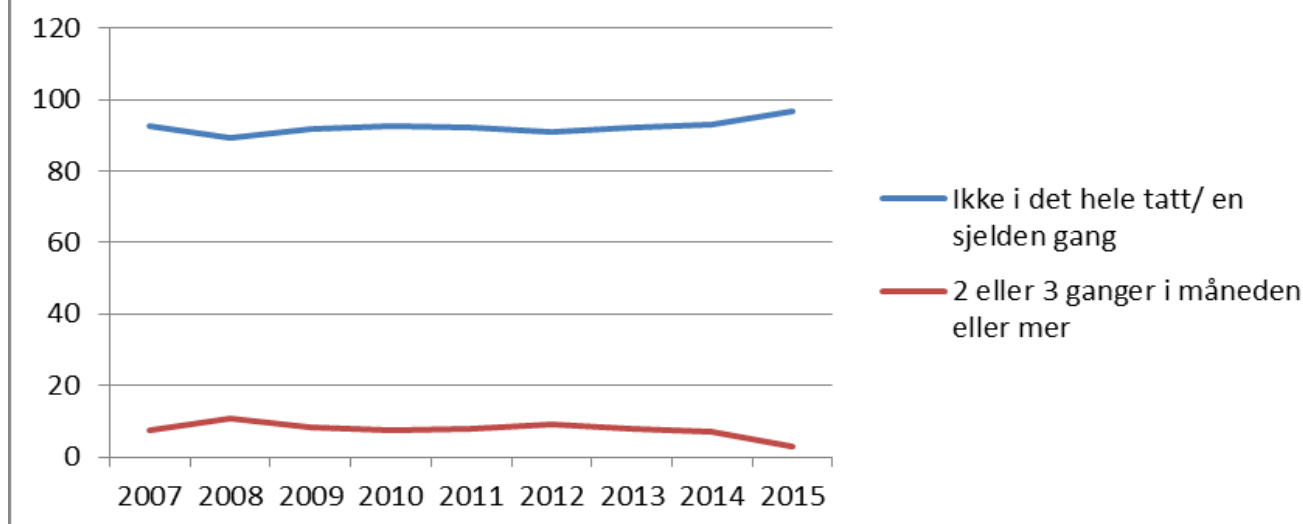
I oppfølgingen av Djupedalutvalgets utredning (NOU 2015: 2 Å høre til) foreslår kunnskapsdepartementet omfattende endringer i opplæringslovens regler om skolemiljø. Forslaget innebærer en fullrevisjon av dagens kapittel i opplæringsloven. Det legges tydelige og strenge plikter på skoleeier og skolene. Det ligger en klar forventning i regelverket om at skolene skal mobilisere det forebyggende arbeidet, og vise rask og effektiv handling i enkeltsaker. Dersom skolene ikke reagerer raskt og riktig, skal elevene enkelt kunne få saken prøvd av fylkesmannen og skoleeier kan få dagbøter. Endringen krever et omfattende arbeid fra kommunen sin side for å sikre god oppfølging av lovendringene.

Forholdene for Melhus kommune

Figuren under viser utviklingen for Melhus kommune når det gjelder mobbing. Det er da sett på tallene fra 2007 fram til 2015 for seg. Andelen som ikke mobbes i det hele tatt viser en økning over tid, mens andelen som opplever at de mobbes 2 eller 3 ganger i måneden eller mer viser en nedgang. Utviklingen for kommunen rimer godt med den nasjonale analysen.

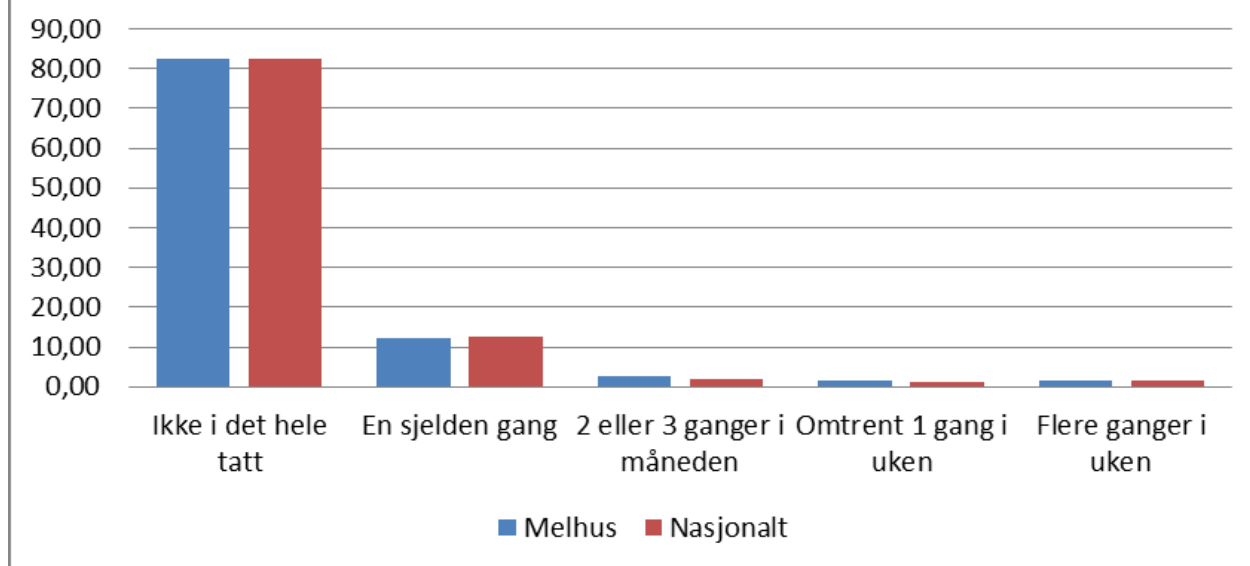
² Christian Wendelborg: [«Mobbing, krenkelser og arbeidsro i skolen - Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2016/17»](#)

Mobbing 2007 - 2015

I og med at undersøkelsen er endret for 2016 så vises resultatene for dette året i eget diagram under. Resultatet for Melhus er ganske like de nasjonale tallene.

Prosentandel mobbing høst 2016

Tabellen under viser hvordan elevene som svarte at de ble mobbet opplever skolens oppfølging. Der da godt å se at Melhus er bedre enn de nasjonale tallene på flere av spørsmålene. (Det må tas noe forbehold da antall respondenter som svarer at de er mobbet er lavt.) Det viser også at det fortsatt er behov for videre oppfølging overfor elevene og at det er viktig å ha gode rutiner for avdekking.

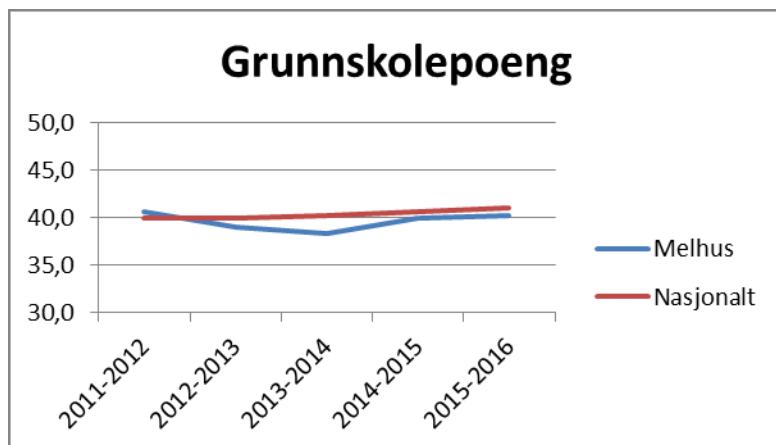
Gjorde skolen noe for å hjelpe deg?					
	Nei, ingen voksne på skolen visste noe	Skolen visste det, men gjorde ikke noe	Ja, skolen gjorde noe, men det hjalp ikke	Ja, skolen gjorde noe, som hjalp litt	Ja, skolen gjorde noe som fikk slutt på mobbingen
Melhus	41,7 %	6,7 %	15 %	25 %	11,7 %
Nasjonalt	40,4 %	17,1 %	16,2 %	19 %	7,3 %

Høsten 2015 vedtok komite for liv lære at skolene bør gjennomføre ikke anonyme undersøkelser knyttet til mobbing. Dette er iverksatt av skolene og følges opp av skolene. Det er imidlertid et behov for å følge opp nærmere kvaliteten på oppfølgingen. Innføringen av de ikke anonyme undersøkelser er et resultat av erfaringene fra mobbeprosjektet på Lundamoskolene. Skoleeier har i denne forbindelse et eget opplegg sammen med PPT med spredning av kompetansen til de øvrige skolene.

Oppsummert:

- *Melhus kommune har hatt en fin utvikling når det gjelder å få ned mobbetallene. Kommunen er på snittet nasjonalt for 2016.*
- *Revisjonen kap 9a i opplæringsloven tilsier at det må gjennomføres opplæring og endring av rutiner*
- *Erfaringene fra læringsmiljøprosjektet på Lundamoskolene må spres videre*

3. Faglig utbytte og arbeidet med grunnleggende ferdigheter

Grunnskolepoeng og eksamensresultater

Elevene vurderes avslutningsvis på en karakterskala fra 1 til 6, der 6 er beste karakter. Grunnskolepoengene beregnes med utgangspunkt i standpunktkarakterene og eksamen. Standpunktkarakterene er ment å reflektere elevenes kompetanse ut fra målene i læreplanverket. Alle elever i grunnskolen skal i tillegg opp til to avsluttende prøver, én skriftlig og én muntlig.

Diagrammet til venstre viser at vi ligger litt under nasjonale snittet hvis vi ser bort ifra

2011-12 For øvrig rapporterer rektorene fra ungdomsskolene at resultatene fra eksamen med noe variasjon harmonerer med standpunktkarakterene. Gjennomgående forskjeller er drøftet på den enkelte ungdomsskole.

Eksamensresultater inngår i elevenes sluttvurdering og skal gi informasjon om elevenes kompetanse ved avslutningen av grunnopplæringen. Endringer i karakterer over tid uttrykker ikke nødvendigvis at elevenes nivå har endret seg. Karakterstatistikken bør derfor ses i sammenheng med annen informasjon fra vurderingssystemet.

Oversikten under viser eksamensresultatene i engelsk, norsk og matematikk skriftlig for Melhus Kommune sammenlignet med nasjonale tall. Gjennomsnittskarakterer for et fylke eller for landet endrer seg lite fra år til år. Gjennomsnittskarakterer for en skole eller en kommune kan derimot endre seg mye fra år til år. Dette er fordi gjennomsnittskarakteren i større grad vil påvirkes av enkeltelevers resultat når det er få elever på en skole eller i en kommune. Endringer i karakterer på skolenivå må derfor tolkes med varsomhet.

Indikator og nøkkeltall	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Engelsk - Melhus	3,8	3,6	3,7	3,6	3,6
Engelsk - Nasjonalt	3,8	3,8	3,7	3,7	3,6
Matematikk - Melhus	3,3	2,9	2,9	3,1	3,8
Matematikk - Nasjonalt	3,1	3,1	3,0	2,9	3,3
Norsk hovedmål - Melhus	3,3	3,5	3,3	3,2	3,6
Norsk hovedmål - Nasjonalt	3,4	3,4	3,4	3,4	3,5
Norsk sidemål - Melhus	3,0	3,3	3,0	3,2	3,1
Norsk sidemål - Nasjonalt	3,3	3,2	3,1	3,1	3,2

Eksamensresultatene gir ikke grunnlag for sammenligning over tid (utvikling). Det kan imidlertid være av interesse å se hvordan kommunen faller ut sammenlignet med de nasjonale resultatene. Her peker matematikk seg ut med et resultat godt over det nasjonale for 2016. Om dette er tilfeldig er vanskelig å si. Matematikk er et satsningsområde for kommunen, så det blir interessant å følge med på dette området framover.

Følgende kan trekkes fram:

- Vi ligger over tid litt i underkant av snittet nasjonalt når det gjelder grunnskolepoeng
- Det er positivt at vi ligger litt godt over snittet når det gjelder matematikkeksamen for 2016.
- For øvrige fag er vi grovt sett på nasjonalt snitt.

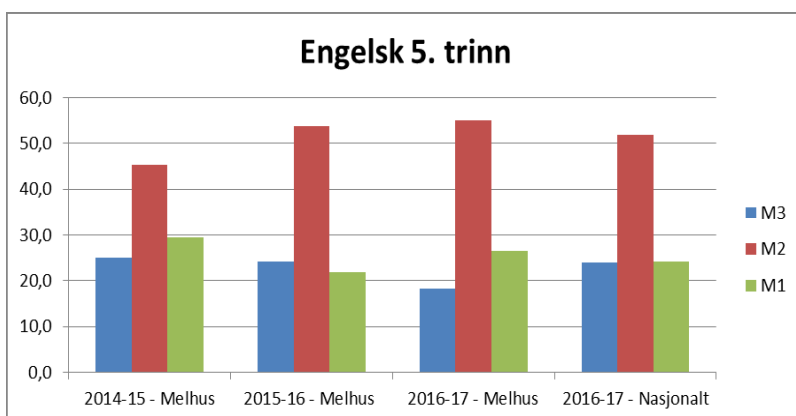
Nasjonale prøver

Generelt

Resultatene i engelsk og regning i 2014 var startpunktet for måling av utvikling over tid slik at skoler og kommuner kan sammenlikne sine egne resultater og se om det har skjedd en endring. Leseprøvene er foreløpig ikke tilrettelagt for å kunne måle utvikling over tid. Resultatene i lesing vil inntil videre skaleres slik at det nasjonale snittet er 50 hvert år.

På 5. trinn er det 3 mestringsnivåer og på ungdomstrinnet er det 5 nivåer. Til hvert nivå er det laget en beskrivelse av hva elever på nivået typisk mestrer. For å få mer utfyllende informasjon om elevenes resultater, er det viktig å se gjennomsnittet i sammenheng med fordelingen av elever på de ulike nivåene. En endring i andel elever på et gitt nivå fra et år til et annet kan tolkes som en reell endring. En skole kan for eksempel se om de klarer å løfte de svakeste elevene ved at det over tid blir færre elever på nivå 1. Nasjonale prøver forteller allikevel ikke hele sannheten om en skole. Det er derfor viktig å se resultatene fra nasjonale prøver i sammenheng med annen informasjon om skolen eller kommunen. Det avgjørende er at skolene evner å benytte resultatene for sikre en så målrettet innsats som mulig overfor elevene.

Resultatene

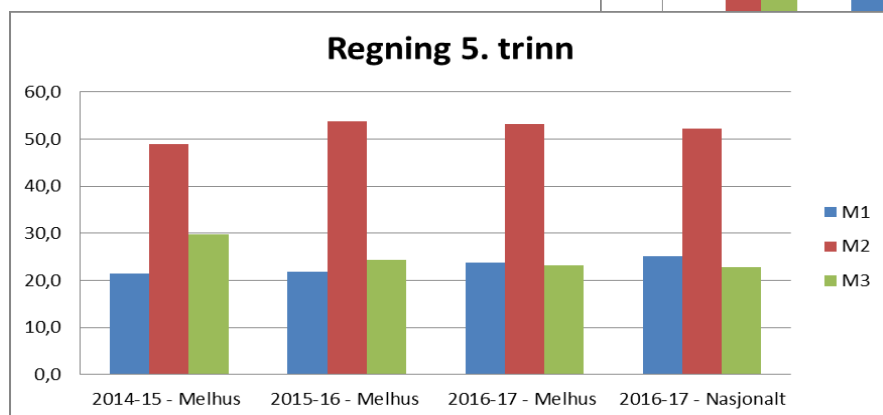
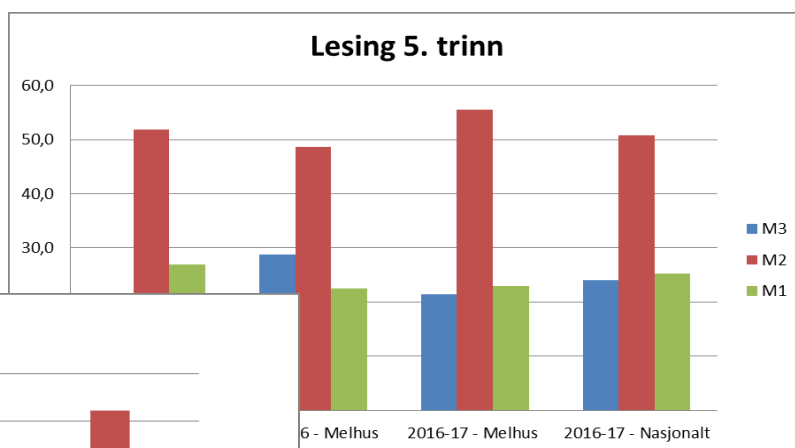

Diagrammet til venstre viser utviklingen for engelsk. Antallet elever på det høyeste nivået har gått noe ned, mens det er en økning på mestringsnivå 2. Totalt sett ligger Melhus litt under snittet nasjonalt.

Selv om man ikke fullt ut kan legge til grunn resultatene i lesing for vurdering av utvikling over tid er det allikevel interessant å sammenligne med nasjonalt snitt og se om

det er utslag av interesse fra år til år. Som for engelsk er andelen på mestringsnivå 2 noe høyere enn landsgjennomsnittet.

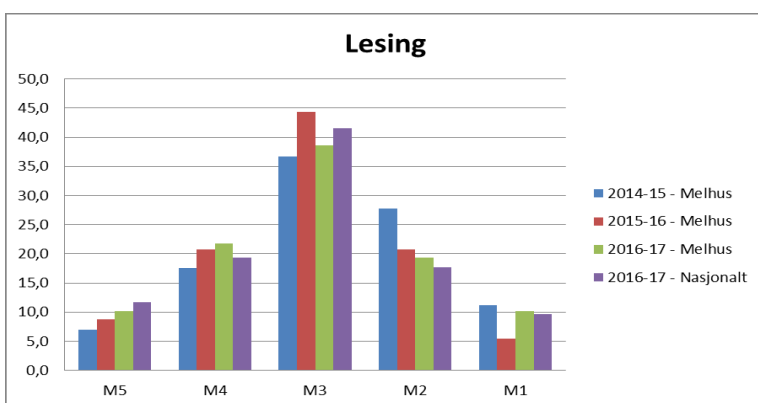
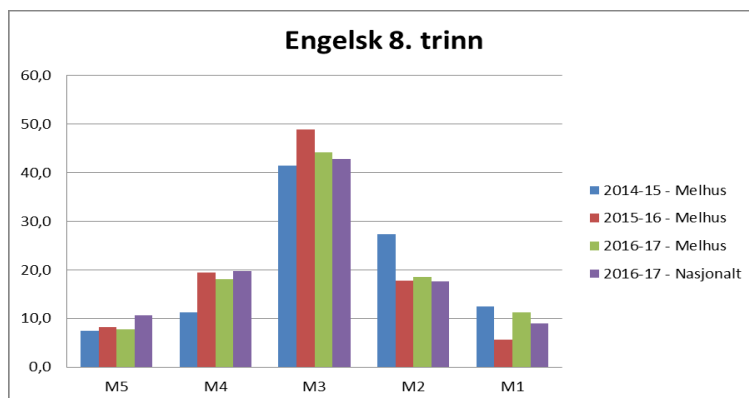
For regning (se lenger ned) er det mulig å sammenligne utviklingen fra år til år. Diagrammet viser noe nedgang for mestringsnivå 3. For 2016-17 er allikevel Melhus kommune litt over snittet nasjonalt på mestringsnivå 2 og 3.

Diagrammene under viser utviklingen for 8. trinn.

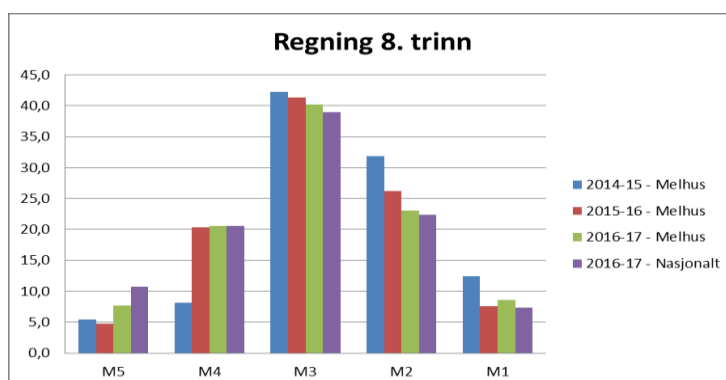
Statistisk ligger vi på snittet nasjonalt når det gjelder engelsk. Allikevel kan det synes som det er en reduksjon i antallet elever på de laveste mestringsnivåene og en økning på de høyeste. Fortsatt har vi allikevel noe færre elever på de høyeste nivåene.

Da er det mer tydelig utvikling når det gjelder lesing. Denne viser en klar framgang for de høyeste nivåene og en nedgang for de laveste. Det er noe usikkerhet til denne utviklingen, da sammenligning over tid må gjøres med forsiktighet når det gjelder lesing. Lesing er allikevel et område det må arbeides videre slik at flere elever løftes opp på et høyere nivå.

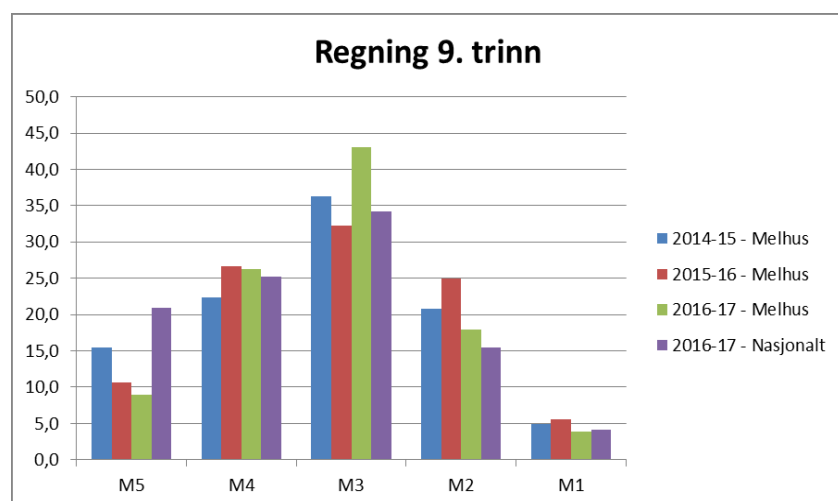
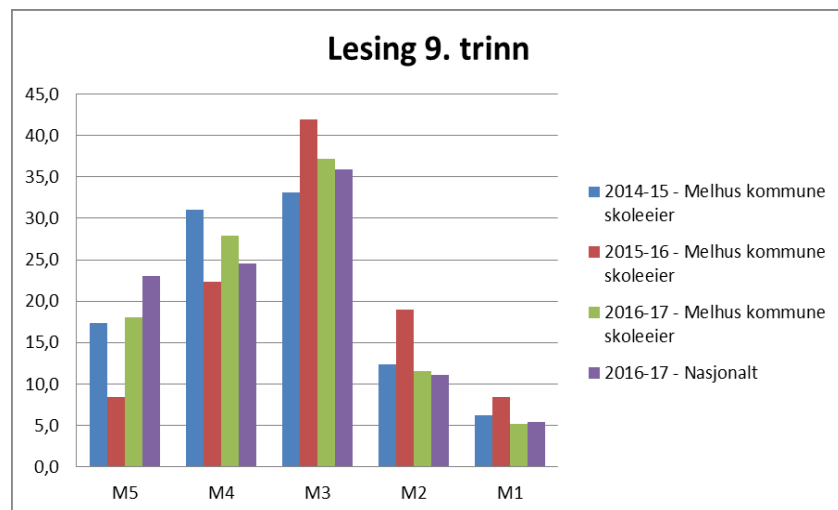

For regning kan vi også se en endring, selv om denne ikke er så entydig. Det er flere på de høyere nivåene og færre på de laveste.

Felles for resultatene på 8. trinn er at det kan se ut som det er en bedring fra tidligere år. Vi har færre elever på de laveste mestringsnivåene og flere på de høyere.

Lesing på 9. trinn ligger nært opp til nasjonalt snitt for 2016-17. Resultatet for 2015-16 var svakere, mens det var bedre i 2014-15. Det er vanskelig å si om det er noen endring over tid for 9. trinn. Når det gjelder regning derimot er det en klar nedgang i andel elever på det høyeste mestringsnivået. Vi er her under nasjonalt snitt. På den andre siden er det også en nedgang når det gjelder elever på mestringsnivå 2. Det er derfor vanskelig å dra noen entydig konklusjon.

Skolens arbeid med grunnleggende ferdigheter og videre oppfølging

Legger man til grunn usikkerheten i målingene ligger Melhus kommune «statistisk» på det nasjonale snittet. Det man allikevel kan merke seg er følgende:

- Målingene på 5. og 8. trinn sier mest om resultatet av opplæringen elevene har fått på barnetrinnet. Vi kan da se på resultatet her som positivt. Vi har en liten bedring i regning på 5. trinn samt at 8. trinn kan se ut til å ha en generell bedring.
- Når det gjelder resultatene på 9. trinn er disse bedre enn fjoråret. Det er allikevel et behov for å øke andel elever på de høyeste nivåene, da særlig når det gjelder regning.

Endringen i resultatoppnåelse kan ses om naturlig variasjon. Det blir derfor viktig å gå nøye inn i resultatene for høsten 2017. Uavhengig av dette bør det fortsatt legges vekt på grunnleggende ferdigheter framover. Dette både med utgangspunkt i hvor sentrale de er og at resultatene for 2016 kan være et tilfeldig utslag.

4. Ressurssituasjonen

Når det gjelder vurdering av ressurs situasjonen så hentes alle tall fra eller er beregnet på grunnlag av tall fra GSI (grunnskolenes informasjonssystem) og SSB.

Elevtallsutviklingen 2006 – 2013

År	Elevtall bsk	Elevtall usk	Totalt
2006-07	1473	659	2132
2007-08	1456	673	2129
2008-09	1476	648	2124
2009-10	1511	643	2154
2010-11	1501	623	2124
2011-12	1523	653	2176
2012-13	1499	696	2195
2013-14	1504	664	2168
2014-15	1504	639	2143
2015-16	1495	610	2105

Følgende indikatorer legges til grunn; endringer i elevtall, årsverk, gjennomsnittlig gruppestørrelse og antall elever med spesialundervisning.

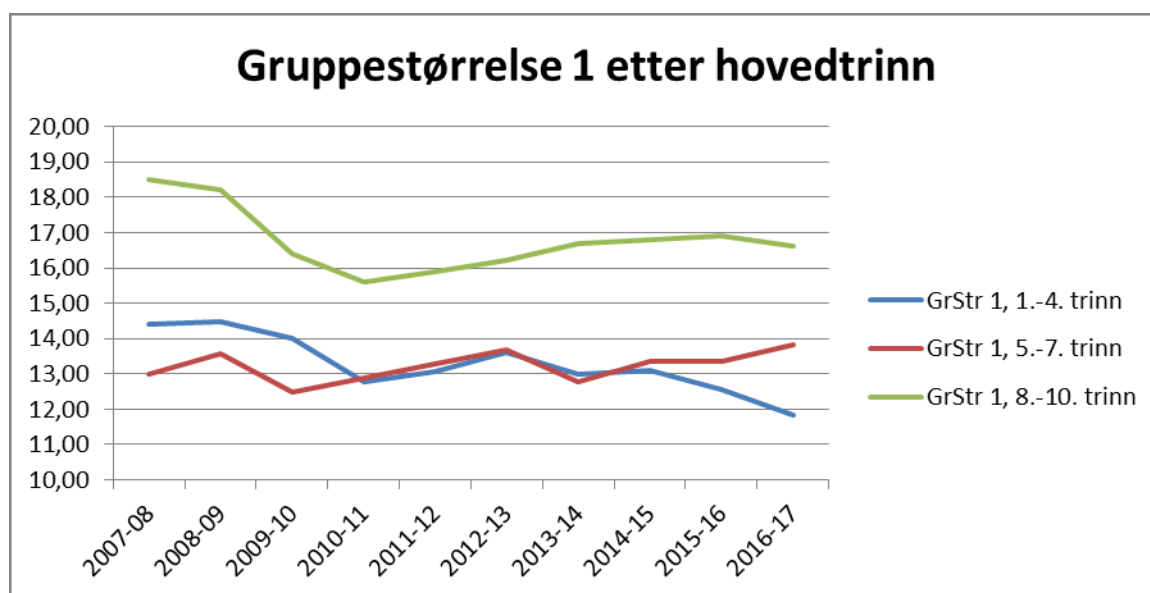
Elevtallet har endret seg fra 2015 med en nedgang på 38 elever. Nedgangen kommer i hovedsak på ungdomstrinnet og kan sannsynligvis settes i sammenheng med opprettelsen av den private ungdomsskolen.

Grafen under viser utviklingen når det gjelder gjennomsnittlig gruppestørrelse. Gjennomsnittlig gruppestørrelse viser forholdet mellom antall timer elevene har krav på etter forskrift til opplæringsloven og hvor mange årstimer skolene reelt legger ut til undervisning. Gruppestørrelsen vil variere både mellom

skolene og internt på den enkelte skole.

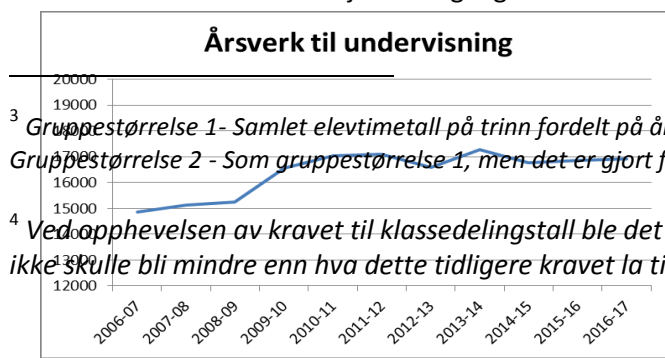
Det opereres med to typer gjennomsnittlig gruppestørrelse³. Forskjellen består grovt sett i om man tar med timene som legges ut til spesialundervisning og særskilt norsk eller ikke. Sistnevnte gir gruppestørrelse uten spesialundervisning. Gjennomsnittlig gruppestørrelse er den beste indikatoren for å følge med på ressurs situasjonen for skoleområdet. Den er sammenlignbar med landet for øvrig og gir også grunnlag for vurdering om vi overholder lovens forutsetninger⁴.

Jo lavere gruppestørrelse jo bedre «råd» har skolene.

Ungdomstrinnet har hatt en liten men jevn økning fra 2010-11 og fram til 2015 og deretter en liten bedring i 2016. Det er allikevel et stykke unna situasjonen i 2007-08. For barnetrinnet har det vært en jevn bedring for det laveste trinnet (1.-4.). Vi er her på høyeste nivået på lærertetthet for de siste 10 årene. Dette har en naturlig sammenheng med de statlige overføringene som er øremerket tidlig innsats.

Det er derimot en svak men jevn nedgang i ressursbruken på mellomtrinnet. Årsaken til dette er vanskelig å si. Det kan imidlertid være slik at reduksjon i de

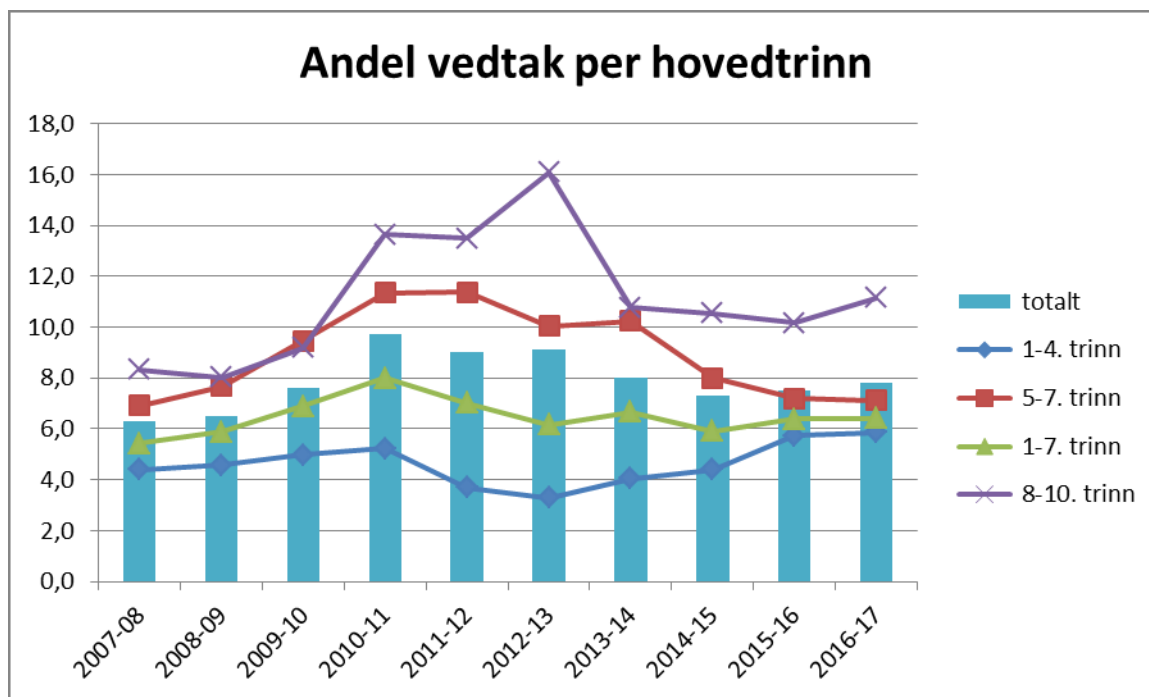
³ Gruppestørrelse 1 - Samlet elevtimetall på trinn fordelt på årstimer til undervisning (unntatt morsmålsundervisning og finsk). Gruppestørrelse 2 - Som gruppestørrelse 1, men det er gjort fradrag for spesialundervisning og særskilt norsk.

⁴ Ved opphevelsen av kravet til klassesdelingstall ble det fra stortinget lagt som forutsetning at ressursene til skole ikke skulle bli mindre enn hva dette tidligere kravet la til grunn.

økonomiske rammene dekkes inn gjennom nedgang i ressurser på mellomtrinnet.

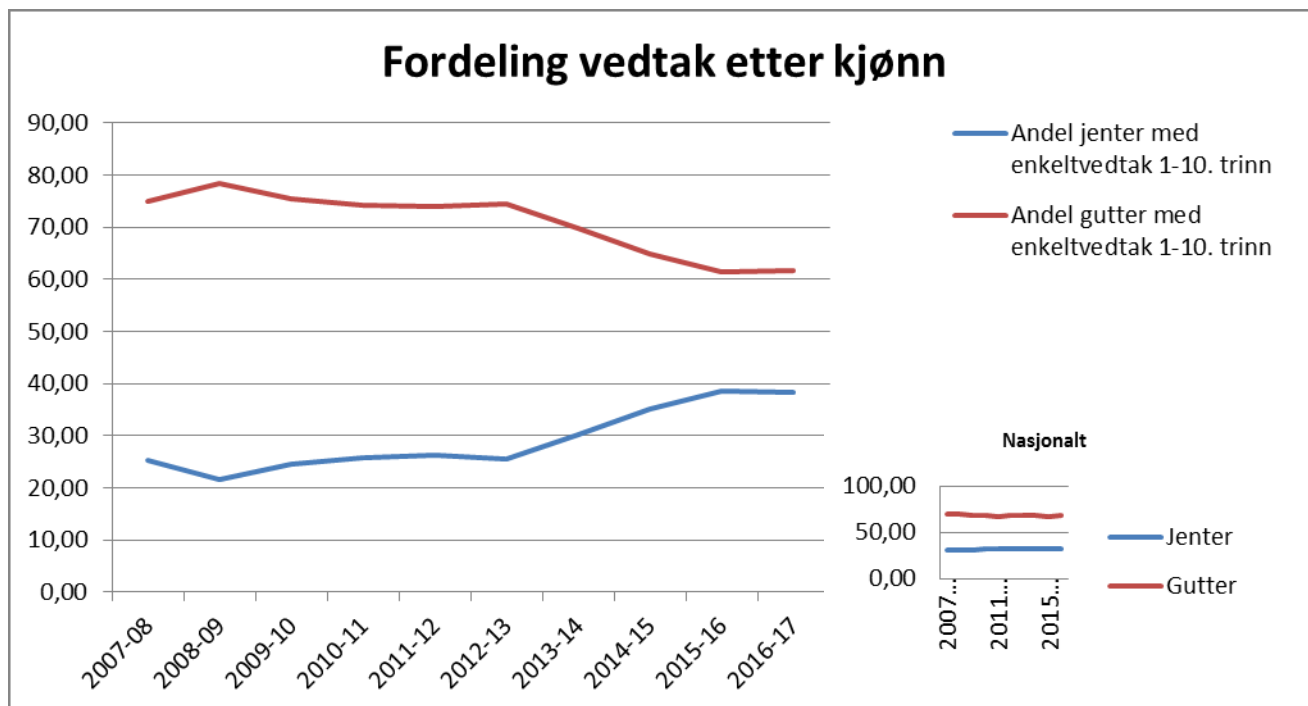
Diagrammet til venstre viser utviklingen når det gjelder årsverk til undervisning. Det var en økning fra 2006-07 til 2009-10. Etter dette har det vært liten endring de siste 6 årene. Hvis vi tar inn økningen når det gjelder midler til tidlig innsats og den ene timen til barnetrinnet, skulle man sannsynligvis forvente en større vekst. Noe av forklaringen kan ligge i nedgangen på Lundamo ungdomsskole.

De siste årene har det vært jobbet særskilt med spesialundervisning. Det har blant annet vært en målsetting å bedre kvaliteten på selve tilbudet samt å følge en opp en tidligere jevn økning i andelen elever med vedtak om spesialundervisning. Vi har tidligere sett at økning i vedtak binder opp skolene med hensyn til å kunne drive fleksibelt. Diagrammet under viser utviklingen siden 2007-08.

Det er liten endring fra foregående år. Bortsett fra en økning på 8. – 10. trinn så er det liten forskjell fra fjoråret. Det er verd å merke seg den svake, men jevne stigningen på 1.-4. trinn. Vi er nå på det høyeste nivået siden 2007-08. Utviklingen kan ses som positiv hvis man legger tanken om tidlig innsats til grunn. Ressursbildet viser blant annet at lærertettheten på småtrinnet har økt. På den andre siden kan dette også gjenspeile en reell økning i antallet elever som har særskilte behov. Det er nødvendig å følge utviklingen tett når det gjelder spesialundervisningen. Vi er også helt avhengig av å få gode oversiktsdata fra PPT som gir et bilde av på hvilke områder behovet er størst.

Det som også er interessant er at fordelingen mellom kjønnene er jevnere. Fra en fordeling på ca 80 (gutter) og 20 (jenter) i 2006 nærmer vi oss nå en 60 og 40 fordeling. Utviklingen for Melhus er radikalt ulik den nasjonale trenden.

Det er innført bruk av veiledningskontrakter mellom PP tjenesten og lærerne. Hensikten er blant annet å være tidlig ute med hensyn til å iverksette gode forebyggende tiltak. Bruken av samarbeidsavtaler med den enkelte skole og barnehage ble også innført høsten 2013. Dette er en avtale mellom skole og PP-tjenesten hvor man ser på hele skolens behov og hvordan PP tjenesten kan støtte skolen i sitt systemrettede arbeid.

Det er innført et fastavtalesystem mellom skole og PPT som er evaluert gjennom en spørreundersøkelse. Stort sett alle skoler og bhg-er viser stor grad av fornøydhhet med dette.

I 2014 ble det igangsatt videre tiltak for å bedre tilbudet. Det er blant annet sett særskilt på den individuelle opplæringsplanen for elever med særskilte behov. Arbeidet her fortsatte videre i 2016.

Oppsummert:

- *Elevtallet viser noe nedgang. Deler av denne kan forklares gjennom opprettelsen av den private ungdomsskolen. Det er rimelig å anta at vi vil få en videre nedgang da den private skolen ser til å trekke flest elever fra nærområdet.*
- *Ressurssituasjonen viser en bedring på småtrinnet og en liten oppgang på ungdomstrinnet*
- *Tallene for spesialundervisning forutsetter videre oppfølging:*
 - o *Noe oppgang totalt sett*
 - o *Økning i vedtak på de laveste trinnene*
 - o *Utjevning mellom gutter og jenter*
- *Tall for spesialundervisningen viser samtidig at vi fortsatt bruker relativt mye ressurser på dette området. Selv om vi er på et noenlunde normalt nivå når det gjelder andel elever med vedtak så ser det ut som antall barn med større utfordringer og følgelig et større ressursbehov ha økt.*

5. Oppsummering fra skolenes vurdering

I tråd med vedtak har alle skolene gjennomført vurdering av egen tilstand og rapportert denne til skoleeier sammen med satsningsområder og tiltak.

Når det gjelder læringsmiljø så pekes det blant annet på følgende områder som utgangspunkt for videre arbeid: «vurdering for læring», innsats og motivasjon.

Resultatene fra elevundersøkelsen når det gjelder mobbing følges opp fra skolene og ikke anonym undersøkelse benyttes i tillegg i tråd med politisk vedtak. Som en av skolene sier så er det fortsatt elever som opplever at de mobbes så det må arbeides videre mot nullvisjonene. Erfaringene fra læringsmiljøprosjektet ved Lundamoskolene må spres videre til de øvrige skolene.

Lesson study er igangsatt ved 6 skoler. Rektorene rapporterer om gode erfaringer men at tiltaket er krevende tidsmessig og organisatorisk.

Fravær er en problematikk som har vært tatt opp av rektorene ved flere anledninger. Det største fraværet både når det gjelder enkelttimer og hele dager er hos ungdomsskolene. Skolene rapporterer at de har fått på plass gode rutiner når det gjelder å registrere og å følge opp fravær. Den største bekymringen er imidlertid en mindre andel elever hvor fraværet er svært høyt. Oppfølgingen av disse må ses i en større sammenheng.

Når det gjelder det faglige utbyttet nevnes som i 2015 basisfagene og grunnleggende ferdigheter. Engelsk som fag nevnes særskilt. For øvrig gir skolenes vurdering et godt grunnlag for å se det helhetlige behovet for grunnskolen i Melhus.

6. Videre og etterutdanning

Kompetanseheving av ansatte i grunnskolen er et av de sentrale områdene for å bedre kvaliteten i «Melhusskolen».

I strategien «Kompetanse for kvalitet⁵» for lærere og skoleledere frem mot 2025, legges rammene for den nasjonale satsingen som er utviklet i et samarbeid mellom KS, arbeidstakerorganisasjonene, lærerutdanningene og Kunnskapsdepartementet. Denne er stort sett en videreføring av den tidligere strategien på dette området.

For å kunne undervise i fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, engelsk og matematikk, må en lærer i fast stilling nå ha minst 30 studiepoeng (barnetrinnet), og 60 studiepoeng i henholdsvis ungdomstrinnet og videregående. På barne- og ungdomstrinnet er kravene gitt med tilbakevirkende kraft. Kommunen har da 10 år på seg for å sikre at kravene er oppfylt. GSI rapporteringen⁶ viser at kommunen har behov for følgende totalt sett:

Antall lærere med behov for videreutdanning			
Fag	1.-7.trinn (0 – 29 poeng)	8.10 (30 – 59 poeng)	8. – 10. trinn (0-29 poeng)
Norsk	15	9	1
Matematikk	29	5	0
Engelsk	37	0	2
Totalt	81	14	3

For ungdomstrinnet er situasjonen overkommelig. For barnetrinnet er imidlertid behovet for videreutdanning svært høyt.

Kostnadene er beregnet grovt sett til 5 millioner. Da er dette kommunens egenandel. Det er viktig å være oppmerksom på at dette vil være et «omtrentlig» tall. Naturlig avgang og rekruttering vil for eksempel kunne medføre endringer i behovet. Antallet med behov er godt over det som ble rapportert i 2015. Dette krever oppfølging slik at vi kan være sikre på at det rapporteres korrekt fra skolene.

Kravene får betydning for hvordan kommunen framover må prioritere. Kommunen har tidligere sett det som naturlig å ta utgangspunkt i skolenes lokal behov og kommunens satsningsområder innenfor grunnskole. Den tilbakevirkende kraften for forskriften tilsier at oppfyllelse av denne bør prioriteres økonomisk.

⁵ https://www.regjeringen.no/contentassets/731323c71aa34a51a6febdeb8d41f2e0/kd_kompetanse-for-kvalitet_web.pdf

⁶ <https://gsi.udir.no/> , jf også PS 8/16 komite for oppvekst og kultur.

Prioriteringen vil naturligvis gå på bekostning av andre områder. Rektorene rapporterer forøvrig at de har gode erfaringer med lærere som tar videreutdanning. Disse fungerer som gode ressurser for skolene.

- *Selv om det ikke kan belegges tallmessig er det er liten tvil om at ordningen med et lokalt vedtatt kompetansehevingsfond sammen med den statlige støtten har vært en meget god ordning for Melhuskolen.*
- *Den nye forskriften med tilbakevirkende kraft vil begrense skoleeiers mulighet til å følge opp en bredere satsning på skoleutvikling.*

Rådmannens vurdering og konklusjon:

En samlet gjennomgang av indeksene som er utarbeidet for elevundersøkelsen viser at Melhuskolen er om lag på det nasjonale snittet.

For å nå en nullvisjon må det fortsatt arbeides med mobbing. Den omfattende revisjonen av kap 9a i opplæringsloven samt oppfølgingen av erfaringene fra læringsmiljøprosjektet vil kreve omfattende arbeid for alle skolene. I tillegg kommer oppfølgingen av forvaltningsrapporten fra Revisjon Midt-Norge knyttet til skolenes oppfølging av mobbing.

Øvrige områder det da bør satses videre på er støtte fra lærer, variert opplæring og vurdering for læring. Dette er også sentrale faktorer for å sikre et godt opplæringstilbud. Alle disse faktorene kan igjen settes i sammenheng med motivasjon og innsats hos elevene.

Faglig sett bør grunnleggende ferdigheter og basisfag fortsatt må følges opp. Det er igangsatt tiltak når det gjelder regning og alle skolene har tiltaksplaner når det gjelder lesing. Det er naturlig å følge opp tiltakene som er igangsatt innenfor disse områdene samt sikre at vi får gode tiltak innenfor engelsk som ferdighet. «Lesson Study» er egnet som metode i arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling. Dette har vært ett av områdene i den nasjonale Ungdomstrinnsatsningen. Det handler om at lærerne forsker på egen praksis der målsettingen er å øke elevenes læringsutbytte. Modellen innebærer at man systematisk utvikler kvalitet gjennom at lærere felles utarbeider mål, planlegger, utfører og observerer, diskuterer og forbedrer undervisningen. Metoden vil kunne virke positivt inn både på læringsmiljøet og det faglige utbyttet.

Kommunestyret har gjort et vedtak om satsning på digitale hjelpemidler. Vedtaket er «spisset» mot ungdomstrinnet. Dette vedtaket følges opp videre på barnetrinnet. Kunnskapsløftet sier klart at det også skal legges opp til oppøving i digitale ferdigheter på barnetrinnet. Det er derfor naturlig å se på satsningen videre som en del av hele skoleløpet.

Det bør for øvrig nevnes at arbeidet med fornyingen av læreplanen er igangsatt. Den generelle delen av er allerede sendt ut på høring. Endringene vil kreve et omfattende arbeid for skolene framover.

Med utgangspunkt i vurderingen anbefaler rådmannen følgende satsningsområder:

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Variert opplæring
- Psykososialt læringsmiljø (mobbing mm)
- Fravær
- Spesialundervisning
- Grunnleggende ferdigheter/ «basisfag». (Engelsk og digitale ferdigheter særskilt)
- Oppfølging av endringene i læreplanene
- Skolebasert vurdering (Lesson Study som metode)

Vedlegg:

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken:

1. PS 17/16 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2015
2. PS 46/15 Mindre revidering av helhetlig system for skolevurdering
3. PS 24/15 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2014
4. PS 17/14 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2013
5. PS 20/13 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2012
6. PS 47/12 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2011
7. PS 27/11 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2010
8. PS 14/10 Vurdering Av Grunnskolen I Melhus 2009
9. PS 56/09 Revidering helhetlig system for skolevurdering
10. PS 16/09 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2008
11. PS 24/08 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2007
12. PS 38/07 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2006
13. PS 48/05 Helhetlig system for skolevurdering
14. PS 50/04: Arbeid med helhetlig system for skolevurdering – hensikten med systemet, elevinspektørene
15. SKOLEVURDERING. Redegjørelse i forhold til pålegg fra Fylkesmannen. Bakgrunn og mandat for utvikling av et helhetlig system for skolevurdering i Melhus kommune m/vedlegg (03/01714-012).
16. LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa